

Θάλασσα γαλανόξανθη, μαρμαρωμένη, κρούα

γαλανός επίθ. (I) σύνηθ. γαλανὲ Τσακων. γαανός Νάξ. (Βόθρ.) ἄλανός Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Θηλ. γαλάνα Κύμ. Σάμ.

Τὸ ἀρχ. Δωρ. επίθ. γαλανός παρὰ τὸ Ἀττ. γαλήνός. Ἰδ. Κορ. Ἀτ. 4,72.

A) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ ἔχων χρώμα κυανοῦν ἀνοικτὸν (ὡς τὸ χρώμα τῆς γαλήνης ἐν αἰθρίᾳ ἐχούσης θαλάσσης) σύνηθ. καὶ Τσακων.: Γαλανός οὐρανός. Γαλανή θάλασσα. Γαλανὰ μάτια - νερά κττ. σύνηθ. Ὁ Θεός νὰ σὲ φυλάῃ ἀπὸ γαλανὸ μάτι! (ἄνθρωπος μὲ γαλανὰ μάτια νομίζεται βέλανος ἢ κακός) Ρόδ. || Ἄσμ.

Ἐχεις τὰ μάτια γαλανὰ σὰν τ' οὐρανοῦ τὸ χρώμα ΚΤεφαρίκ. Λιανοτράγ. 60

Γιὰ μαῦρα μάτια χάνομαι, γιὰ γαλανὰ ποθαίνω Κρήτ.

Ἀσπρους γιννιέτ' ἡ κόρακας τοὶ γαλανὸς μαλλιάζει, μαῦρους ἔς τοῦ τέλους γίνιτι τοὶ τοῦ δαδὰ του μοιάζει Λέσβ. 2) Γαλανομάτης, ὁ ἰδ., σύνηθ.: Παροιμ.

Ἐδῶ σὲ θέλω, γαλανή, νὰ γίνης μαυρομάτα (ἐπὶ ἔργου δυσχεροῦς ἢ ἀδυνάτου) Χίος || Ἄσμ.

Τῆς ἄσπρης ἄσπρα πιάνουνε, τῇ γαλανῆς γαλάζια καὶ τῇ ψηλομελαχρινῆς χροῦσά μαργαριτάρια Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Τὸ Γαλανός καὶ ὡς ἐπόν. Ἀθην. Κρήτ. κ. ἀ. Θηλ. ὡς κύριον ὄν. ὑπὸ τὸν τύπ. Γαλανή Πελοπ. (Καλάβρυτ.) Γαλάνα Σάμ. Καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. τοῦ Γαλανοῦ Κρήτ. Ρόδ. Χίος Γαλανὸ Σῦρ. Γαλανὰ Κρήτ. Γαλανή Πελοπ. (Μάν.) Σέριφ. Τσακων.

B) Οὐσ. θηλ. γαλανή, 1) Ὄνομα δημοτικοῦ ἵσματος, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις Πελοπ. (Βασαρ.)

2) Εἶδος συκῆς Σίφν. Συνών. γαλανοσυκῆ. 3) Ἐλαϊόφυτον Κάρι. 4) Ἡ ἐπὶ τοῦ δέρματος τοῦ ἀνθρώπινου σκέλους γεννωμένη ἐκ πυρώσεως ὑποκύανος κηλὶς Στερελλ. (Παρνασσ.) 5) Οὐδ. γαλανό, ὁ καρπὸς τῆς γαλανῆς (ἰδ. ἀνωτ.), εἶδος σύκου ἑξῶθεν βαθέος κυανοῦ πρὸς τὸ μέλαν ἀποκλίνοντος Σίφν. Συνών. γαλανόσυκο.

γαλανός επίθ. (II) Κίμωλ. Κρήτ. Λέσβ. Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Βόθρ. Φιλότ.) Σαμοθρ. Σκῦρ. Στερελλ. (Λεπεν. Παρνασσ.) Χίος κ. ἀ. ἄλανός Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γάλα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ανός.

A) Ἐπιθετικ. 1) Λευκός ἐνθ' ἄν.: Γαλανός τράγος Κρήτ. Γαλανὸ ροῦχο - φουστάνι κττ. αὐτόθ. Γαλανὸ κατοίκι Κίμωλ. || Ἄσμ.

Ὅδες φορῆς τὰ κόκκινα, κόκκινος πύργος εἶσαι, κὶ ὅδες φορῆς τὰ γαλανὰ, καμάρι καὶ στολή ἔσαι Κρήτ.

Δὲ σοῦ πιστεύγω κὶ ἄ μοῦ λές τὸ ἄλα ἄλανό ἔναι καὶ τὸ νερό ἔς τὸ δοταμό καθάρειο κὶ ἄδολό ἔναι Ἀπύρανθ. Καὶ οὐσ. ἄρσεν. Γαλανός ὄν. λευκοῦ ὄνου, τράγου κττ. Κρήτ. Θηλ. Γαλανή ὄν. λευκῆς αἰγὸς ἢ προβατίνας ἢ ἀγελάδας Λεπεν. Φιλότ. Χίος. Οὐδ. Γαλανὸ ὄν. λευκοῦ προβάτου Βόθρ. ἢ προβάτου μαύρου, τοῦ ὁποίου ἀρχίζει νὰ ἀσπρίζη τὸ τρίχωμα Σκῦρ. β) Γαλακτώδης Λέσβ.: Γαλανὸ νερό. 2) Πελοπόν., ὡχρὸς Κρήτ.: Γαλανή ἔσαι, δά νὰ ἔσαι ἀρρωσταρά; Συνών. ἄσπρος **A** 2, χλομός. 3) Πυρρόξανθος Στερελλ. (Λεπεν. Παρνασσ.)

B) Οὐσ. 1) Ὁ πολύτιμος λίθος σάπφειρος ΜΣτεφανίδ. ἐν Λεξικογρ. Ἀρχ. 5 (1918) 74. 2) Οὐσ., ἡ πῆρα τῶν ἐπαιτῶν (ἐκ μεταφ. τῶν δερματίνων ἀσκῶν τῶν χρησιμοποιομένων εἰς μεταφορὰν γάλατος) Σαμοθρ.: Νὰ σὲ διῶ μὶ τοῦ γαλανό! (νὰ σὲ ἰδῶ νὰ ἐπαιτῆς! ἀρά).

γαλανοσυκῆ ἢ, Κρήτ. Νάξ. (Φιλότ.) γαλανοσυκῆ Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I) καὶ τοῦ οὐσ. συκῆ.

Γαλανή, δι' ὁ ἰδ., γαλανός (I) **B** 2.

γαλανόσυκο τό, Θήρ. Κρήτ. Νάξ. ὄναανόσυκο Νάξ. (Φιλότ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I) καὶ τοῦ οὐσ. σῦκο.

Γαλανό, δι' ὁ ἰδ. γαλανός (I) **B** 5.

γαλανούλλα επίθ. Θηλ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) — Passow Carm. popular. 505.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανή θηλ. τοῦ γαλανός (I) διὸ τῆς καταλ. - ούλλα.

1) Ἡ ἔχουσα γαλανὰ μάτια Passow ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Εἴν' ἡ μία γαλανούλλα κ' ἔχει καὶ ξανθὰ μαλλιά

κ' ἡ ἄλλη μαυροματωῦσα ποῦ λυγᾷ σὰν τῇ λυγᾷ.

2) Οὐσ., τὸ φυτὸν γαλατόχορτο ἢ γαλατσίδα μὲ γαλακτώδη χυμὸν Στερελλ. (Αἰτωλ.)

γαλανοφορεμένος επίθ. Τηλ. — ΑΒαλαωρ. Ἔργα 3, 212.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I) καὶ τοῦ φορεμένος μετοχ. τοῦ ρ. φορῶ.

Ὁ φέρων γαλανοῦ χρώματος ἐνδύματα: Ἄσμ.

Μορφοχειδονάκι μου γαλανοφορεμένο

Τηλ.

Στὴ σκοτεινὴ τοὺς φυλάκῃ γαλανοφορεμένες ἀπλώνουν τὰ φτερούγια τοὺς κ' ἐπάνωθεν τοῦ ἀνοίγουν βαθὺν ἀπέραντο οὐρανὸ καὶ τοῦ τὸν ἀστερώων ΑΒαλαωρ. ἐνθ' ἄν. Συνών. γαλαζοντυμένος, γαλαζοφορεμένος.

γαλανοφρύδης επίθ. ΚΠαλαμ. Ἀσάλ. ζωή² 49.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I), τοῦ οὐσ. φρύδι καὶ τῆς καταλ. - ης.

Ὁ οἶονεῖ ἔχων φρύδια γαλανὰ, γαλανόφθαλμος (ὁ σχηματισμὸς τῆς λ. κατ' ἐπίδρασιν τοῦ γαλανομάτης): Ποίημ.

Γῦρο ἀπὸ πιπτά μελίχρυσά μεθ' ἂν

ζωτικὲς γαλανοφρύδες.

γαλανοφρυδοῦσα επίθ. θηλ. Χίος.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I), τοῦ οὐσ. φρύδι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - οῦσα ἢ ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανοφρύδης καὶ τοῦ - οῦσα.

Ἡ οἶονεῖ ἔχουσα γαλανὰ φρύδια, γαλανόφθαλμη (κατ' ἀναλογ. τοῦ γαλανοματωῦσα): Ἄσμ.

Παντρεύονται ἔς τὸ Γαλατᾶ, παντρεύονται ἔς τὴν Προῦσα, παντρεύομε τῷ ἐμῇ ἐδῶ τῇ γαλανοφρυδοῦσα.

γαλανοπτέρα ἢ, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I) καὶ τοῦ οὐσ. πτέρω.

Πτηνόν τι.

γαλανόπτερος επίθ. ΚΠαλαμ. Ὑμν. Ἀθην.² 9.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I) καὶ τοῦ οὐσ. πτερό.

Ὁ ἔχων πτερὰ γαλανὰ: Ποίημ.

Ἀέρα γαλανόπτερε καὶ μοσχοβολισμένε,

ὦ, ποῦ ἀγκαλᾷς πατρικὰ τὴν γῆν αὐτὴν καὶ κάνεις δλόλαμπρες τοῖς μέρες μας κὶ ἀχνόξανθες τοῖς νύχτες!

γαλανόφυλλος επίθ. ΓΔροσίν. ἐν Ἀνθολ. Ἡ Ἀποστολίδ. 82.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γαλανός (I) καὶ τοῦ οὐσ. φύλλο.

